

AZ ASLIB 42. KONFERENCIÁJA

(Canterbury, 1968. szeptember 23-25.)

Vince Pálné

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

Az Aslib /Association of Special Libraries and Information Bureaux = Szakkönyvtárak és Tájékoztató Irodák Szövetsége/ régóta nevezetes arról, hogy évi konferenciái a tájékoztatásügy és a szakkönyvtárak korszerű munkáját felmérő, értékelő olyan szakmai összejövetelek, amelyeken a szakemberek véleménycseréjén és tapasztalatcseréjén kívül - s ez a tapasztalatcsere mindenkor igen élénk és eredményes - tágabb perspektívában mutatkoznak meg az információs tevékenység jövőbeni trendjei és lehetőségei.

Az Aslib korántsem csak a szakemberek társadalmi tevékenységét elősegítő szervezet, hanem olyan sajátos angliai intézmény, amely többségben jogi tagjai /vállalatok, üzemek, állami és városi könyvtárak, állami intézmények, egyetemek, főiskolák, kiadók, dokumentációs egyesületek/, valamint egyéni szakember tagjai szellemi és anyagi kapacitását teljes mértékben felhasználva fejleszt, kutatja, szervezi, kiszolgálja, oktatja stb. a különböző irányú és szintű tájékoztatási és könyvtárosi munkát; nyilvános fóruma, érdekképviselője és fő szervezője a szakmai tájékoztatás minden aktuális és lényeges kérdésének.

A KONFERENCIA ELŐADÁSAI ÉS ESEMÉNYEI

A három és fél napos konferencia tematikája 5 fő témakör köré csoportosult. Minden egyes központi témakör a tudományos és műszaki tájékoztatás jelenlegi helyzetét, elsősorban angol vonatkozásban, de nemzetközi síkon is igyekezett bemutatni; így vázolták a jövő irányzatait is.

A témakörök:

I. Az oktatás és továbbképzés fejlődése /Progress in education and training/

II. A reprográfia fejlődése /Progress in reprography/

III. A dokumentáció fejlődése /Progress in documentation/

IV. A nemzetközi együttműködés fejlődése /Progress in international co-operation/

V. A gépesítés fejlődése - annak gyakorlati aspektusai, kilátásai /Progress in mechanization: practical aspects/.

A konferencia 330 résztvevője elsősorban az Aslib tagságot képviselte: angol vállalatok, társaságok, kutatási egyesületek, állami és városi intézmények, egyetemek stb. szakembereit, szakkönyvtárosait delegálták a konferenciára; 24-en külföldről érkeztek /többek között holland, belga, svéd, francia, nyugat-német, román, jugoszláv, kanadai, egyesült államokbeli, dél-afrikai, indiai, ausztráliai és magyar résztvevők voltak jelen/.

Az I. témakör keretében hat előadás mutatta be a tájékoztatási szakemberek oktatásának és továbbképzésének nagy-britanniai fejlődését.

1. Ennek bevezetője és egyben összefoglaló felmérése volt W.L. SAUNDERSnek, a University of Sheffield Postgraduate School of Librarianship and Information Science /Sheffieldi Egyetem Könyvtár- és Tájékoztatótudományi Posztgraduális Intézete/ professzorának előadása: A Sheffield-jelentés a tudományos és műszaki könyvtári és tájékoztatási tevékenység oktatásáról és továbbképzési problémáiról.

SAUNDERS professzor beszámolt az OSTI /Office for Scientific and Technical Information = Tudományos és Műszaki Tájékoztatásügyi Hivatal/, a nagy-britanniai Department of Education and Science /Oktatási és Tudományos Ügyek Minisztériuma/ mellett három éve működő állami hivatal megbízásából a korábbi években elkészített jelentés - a Sheffield Report - nyomán létrehozott felsőoktatási, továbbképzési és kutatási intézményekről, az azokban folyó tájékoztatásügyi oktatás, továbbképzés változatairól és lehetőségeiről. 1968. szeptemberében Nagy-Britanniában 16 egyetemen, illetve főiskolán folyt egyetemi-főiskolai szintű képzés, illetve továbbképzés a tájékoztatási szakemberek és szakkönyvtárosok számára /1963-ban még csak 11 ilyen tanfolyam volt/. A képzés során eddig szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy tudományos tájékoztatási szakembereket 4 feladatkörre kell - a gyakorlati igényeket figyelembe véve - kiképezni: 1. az információ előállítására; 2. a tájékoztatási technika fejlesztésére és tervezésére; 3. az információ alkalmazott kutatására és 4. az un. információ háttér, az információátadás kutatására.

A felsőfokú képzés tudományos kutatás nélkül elképzelhetetlen, mert a tudományos tájékoztatás gyakorlati művelőjének magának is folyamatosan tudományos kutató munkát kell végeznie ahhoz, hogy a képzéssel párhuzamosan a tájékoztatótudomány is továbbfejlődjék, s ennek eredményeképpen tudományos fokozatok is elérhetők legyenek. Minden felsőfokú képzési formának tartalmában és felépítésében intenzívnak, teljes idejűnek /full time/, tehát nappali tagozatúnak kell lennie, mert a napi munka mellett az esti, levelező tanulás nem hozhat

kellő eredményeket. A legfeljebb egy-két évet kitevő képzési időtartam látszik a leggazdaságosabbnak.

2. D.T. RICHNELL, a University of London Postgraduate School /Londoni Egyetem Posztgraduális Intézete/ könyvtárosa előadásának címe: A diplomát nyújtó rendszeres oktatás fejlődése volt. A munka közbeni részdíj oktatás sikeréről beszélt, s főleg azt hangsúlyozta, hogy állandó tovább- és újraképzés /"retraining"/ szükséges a már dolgozó szakkönyvtárosok és tájékoztatási szakemberek részére. Itt említette meg, hogy pl. az OSTI-nak van egy bizottsága /Committee on Short Courses in Librarianship and Information Work = Könyvtár- és Tájékoztatástudományi Bizottsága/, amely a rövid időtartamu tanfolyamokkal foglalkozik.

3. F.N. HOGG Egyetemi fokozatot biztosító könyvtárosi és tájékoztatástudományi tanfolyamok és a könyvtárosi oktatási formák változásai az utóbbi 5 évben c. előadásában az Aberystwyth-i College of Librarianship Wales /Walesi Könyvtárosképző Főiskola/ tanterveit és elérhető fokozatait ismertette.

4. T.D. WILSON, a Newcastle upon Tyne-i College of Commerce Department of Librarianship /Közgazdasági Főiskola Könyvtártudományi Intézete/ tájékoztatásügyi tanulmányi igazgatója A Newcastle-i Egyetemen megszerezhető tájékoztatástudományi /Bachelor/ diploma c. előadásában a négyéves curriculumot ismertette, amely "sandwich course" /munkavégzés közbeni, beiktatott oktatás/ jellegű, tele van gyakorlattal, tervezési és kutatási tevékenységgel a társadalom-, főleg a közgazdaságtudomány területén; egy teljes év maga a gyakorlati képzés. A jövőben a Master fokozat a tudományos tájékoztatásban ötéves tanulmányi idő után lesz elérhető. Ezt a felszólalók a vita során maximalista elképzelésnek minősítették.

5. H. SCHUR, a University of Sheffield /Sheffieldi Egyetem/ tanára, A Sheffieldi Egyetem tájékoztatásügyi tanfolyama c. előadásában a Bachelor fokozat utáni, egyéves időtartamu, nappali "full time" tanfolyamot ismertette: ez elméleti tárgyak oktatásából, gyakorlatból és külön egyéni kutatói feladatokból tevődik össze, az előzőekben az 1. előadásnál már említett négy feladatkörnek megfelelően.

6. J. FARRADANE professzor, a londoni City University tanára A tájékoztatástudomány oktatásának szintbeli követelményei c. előadásában a Master fokozat megszerzésének kritériumait vizsgálta; egységesebb szemléletet, nagyobb kooperációt követelt a képzésben a tanintézetek között, főleg ami az alapkövetelményeket illeti. Nagyon magas követelményeket kell - szerinte - felállítani, mert csak akkor, ha ezt sikerül megvalósítani, fogják elismerni a tájékoztatást tudományos diszciplinának. Sok-sok tíz évre előre kell a tanterveket megtervezni!

Az I. témakör vitája során több hozzászóló azt fejtegette, hogy a vezető és irányító szakemberek csak most ébrednek tudatára - sajnos

Angliában csak igen lassan - mit is jelent számukra és vállalataiknál a jól szervezett, saját tájékoztatási egység és az abban működő, alkotni tudó, magasan képzett tájékoztatási szakember. Az Aslib-nek továbbra is mindent el kell követnie, hogy ráébressze a vezetőket az információs szakemberek nélkülözhetetlenségére, az ezzel összefüggő képzésre és oktatásra.

A II. témakörrel, a reprográfia fejlődésével három előadás foglalkozott. Nem mondott sok újat a delfti Technische Hogeschool /Műszaki Főiskola/ könyvtára igazgatója, L.J. VAN DER WOLK előadása: A Microfiche Alapítvány és a mikrofilmlap formájában beszerezhető információk címmel a Microfiche Alapítványról és a mikrofilmlap formájában való tájékoztatás technikájáról. Ezt az eljárást kb. másfél éve már az USA kormányzati szervei is alkalmazzák az állami kutatási jelentések publikálására; ennek köszönhető az eljárás további műszaki fejlesztése, szabványosítása és egyes folyamatok automatizálása.

Az angliai HM Stationery Office /Állami Nyomda/ egyik munkatársa, A.W. MARTYN a computeres vezérlő kiírószerkezeteket, illetve a kiírások különféle reprográfiai sokszorosító eljárásait, ezek technikáját és főképpen gazdaságosságát vizsgálta A reprográfia alkalmazása a computeres kiíráshoz c. előadásában.

Egy svéd tanácsadó vállalat vezető szakértője, Carl-Henrik KREUGER építész, a reprográfiai folyamatok és funkciók szervezését és ügykezelését ismertette. A vállalat reprográfiai feladatainak szervezése c. előadásában elsősorban vállalati üzemszervezési problémaként kezelte a kérdést, így pl. hol kell központosítottan vagy decentralizáltan elhelyezni a reprográfiai egységet, hogyan kell a reprográfiai berendezéseket, helyi eljárásokat megtervezni, a munkafolyamatokat beindítani, ki legyen felelős érte stb.

Ennek az előadásnak fő érdekessége az volt, hogy az előadó szerint a vállalati tájékoztatási egységnek mindenképpen jól kell ismernie a reprográfiai folyamatokat és szervezetet, s adott esetben felügyelnie is szükséges egy-egy vállalat ilyen jellegű munkáira. Ezzel a felfogással erősen vitába szálltak.

A III. témakör keretében a dokumentáció fejlődésének legújabb irányzatait két előadás mutatta be. Az első erősen elméleti jellegű volt. A MIT /Massachusetts Institute of Technology = Massachusettsi Műszaki Egyetem/ professzora, T.J. ALLEN adta elő Az információáramlás szervezeti aspektusai a technika területén címmel. Pszichológiai, szociológiai szempontból mérte fel és elemezte egy-egy kutatási, fejlesztési csoportfeladaton /team/ belül a műszaki szakemberek, a mérnökök információbefogadó, -felvevő, információt továbbító és információt gerjesztő, sőt információt befutalmazó képességeit, ezek általánosítható vonásait az információ hatékony használatba vétele szempontjából. E tanulmány alapját azok a MIT-nél évek óta folyó speciális tájékoztatási igényfelmérések alkották, amelyeket az USA kormányának megbízásából végeztek, mégpedig az amerikai állam által kiadott nagyrányú kutatási megbízások információs ellátásáról.

Ami a legérdekesebbnek tűnt ALLEN professzor igen részletes és sok, eddig alig érintett problémára kitérő előadásából, az a megállapítása volt, hogy az információáramlás csatornáinak áteresztőképessége nem függ a kutatási, fejlesztési területen dolgozó műszakiak, mérnökök képzési szintjétől, sem általános munkasikerétől és anyagi ösztönzésétől, hanem elsősorban egyéni pszichológiai adottságaitól, attól, hogy pl. az adott mérnök közlékeny vagy zárkózott-e, milyen a csoportbeli viselkedése, a kollektív munkára való hajlandósága, de nagymértékben befolyásolja ezt szakmai, társadalmi pozíciója és a vállalaton kívüli szakmai kapcsolatainak gyakorisága is. Kulcsfigyelneknek /key individuals/ vagy műszaki kapunyitogatóknak /technological gatekeeper/ nevezi a szerző azokat a mérnököket, akik személyi adottságaik és társadalmi helyzetük következtében alapvetően befolyásolják egy-egy kutatási, fejlesztési vállalkozás eredményességét, sikerét és gazdaságosságát az általuk megszerzett, feldolgozott és gyorsan továbbított információk révén. Külön szót ALLEN professzor a vállalati szervezeti struktúra gyakran gátló, bürokratikus hatásáról az információtovábbítás terén /szemantikus zaj/ és általánosításként levonta a következtetést, hogy az a mérnök, aki csak vállalatán, saját osztályán belül szerzi meg az információkat, soha nem tud olyan alkotóan ötletes lenni, mint az, aki vállalata kapuin kívülre is tekint, lát, figyel és az információkat közlékenyen továbbítja saját kollektívája számára, s így fel sem mérhető hasznát hajt vállalatának.

Az USA fegyveres erőinek szerződéses megbízása alapján a műszaki könyvtárak hatékonyságának értékelési kritériumait vizsgálta nemrégiben a washingtoni J.I. Thompson and Company tanácsadó vállalat; ennek módszereiről erősen matematizált és formalizált módon maga a tanácsadó vállalat elnöke, dr. C.J. WESSEL számolt be A műszaki könyvtár hatékonysági kritériumainak értékelése c. előadásában. A főleg a könyvtári munkaerők kihasználtsága szempontjából összeállított tanulmány levont következtetései eléggé ködösek voltak, nem győzték meg a résztvevőket, amire a vita is rámutatott.

A III. témakör záróvitája során ALLEN professzor pszichológiai és szociológiai kutatásainak eredményeit általában elismerően regisztrálták, de angol szemszögből kissé szkeptikusan jegyezték meg, hogy "de jó nektek, hogy erre is ráértetek már... nekünk se pénzünk, se időnk ilyesmivel eljátszogatni..."

A IV. témakör a nemzetközi együttműködés és kooperáció fejlődését tárgyalta négy előadás keretében; ezt igen élénk alkotó vita követte.

Az előadások közül a legelsőt a British National Bibliography főszerkesztője, A.J. WELLS mondotta el: Munkamegosztásos katalogizálás - régi probléma új szemszögből címmel, aki a munkamegosztásos /shared/ katalogizálás, tehát a központosított címfelvétel legújabb fejlődéséről számolt be. A magyar könyvtáros társadalom is jól ismeri a szakirodalomból az IFLA /International Federation of Library Association - Könyvtáros Egyesületek Nemzetközi Szövetsége/ munkájában való intenzív részvétele következtében ezt a problémát, sőt tör-

ténetét is. Csak dióhéjban foglalom itt össze ezért a legujabb fejleményeket.

A központi katalogizálás, amely a Library of Congress /Kongressusi Könyvtár/ feldolgozó főosztályában 1966-ban az angol nemzeti bibliográfia feldolgozásával kezdődött, kiszélesedett olyképpen, hogy Londonban, Bécsben, Wiesbadenben, Oslóban, Párizsban, Belgrádban és Hágában a Library of Congress ún. bibliográfiai irodákat állított fel az adott országok nemzeti könyvtárai mellett, amelyek helyben, előzetes szerkesztéssel egységes címfelvételt és formát adnak a katalóguskártyáknak, úgy, hogy néhány héttel a könyv megjelenése után a katalóguskártyák már központilag igényelhetők a Library of Congress-től.

Most foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy 1970-re teljes mértékben automatizálják a katalóguskártyák készítését és sokszorosítását. Elősegíti ezt a munkát az SBN /Standard Book Numbering = szabványos könyvszámozási akció/ ugyanis 1969-től kezdődően az angol kiadóvállalatok minden könyvet néhány héttel megjelenése előtt lajstromba vesznek, a könyv állandó indexszámot kap, melyet rányomtatnak a könyv verzőjára és egyéb helyeire. Ennek alapján rendelhető meg maga a könyv, a később a katalóguscédula is, mivel a British National Bibliography-ben is ezt az indexszámot fogják feltüntetni.

A vita során felvetették, hogy az új MARC-project alapján az ETO alkalmazásával nem lenne-e talán helyes, ha computeres eljárással "nemzetek feletti" világbibliográfiákat állítanának össze?!

A következő előadó, C.A. SOMERFIELD, az OSTI tudományos főmunkatársa a computeres referáló vállalkozások nemzetközi kooperációjának lehetőségeit vizsgálta Computeren alapuló tájékoztatási szolgáltatások c. előadásában. Ennek előfeltétele, szerinte, a saját nemzeti tudományos és műszaki információs rendszerek, illetve hálózatok egységes szempontú kiépítése lenne, így nemzetközi kooperáció révén igen sok szakterületen munkamegosztás alapján tökéletesíthetnék a tájékoztatási szolgáltatásokat. Példaképpen a CAS /Chemical Abstracts Service = Kémiai Referáló Szolgálat/ szolgáltatásainak fejlődését mutatta be számokban. Elemezte a folytonosan dráguló szolgáltatást és ennek ellenszerét keresve arra a megállapításra jutott, hogy az egyes referáló vállalkozások óriási méretű mennyiségi felduzzadása és drága előállításá most már megköveteli a teljes gépesítést és automatizálást, mégpedig nemzetközi szerződéseken alapuló, ésszerű munkamegosztás alapján.

Felsorolt néhány sikeresen működő és tulajdonképpen már nemzetközi kooperáción alapuló információs szolgáltatást, így a MEDLARS-t /Medical Literature Analysis and Retrieval System = Orvostudományi Irodalomellenző és Visszakereső Rendszer/, az International Welding Institute /Nemzetközi Hegesztési Intézet/ referálólapját, a Nuclear Science Abstracts-et, valamint az Angliában most a Commonwealth Agricultural Bureau /Nemzetközösségi Mezőgazdasági Hivatal/ keretében létrehozott új élelmezési és táplálkozástudományi referáló vállalkozást. Külön kiemelte, hogy az OECD /Organization for Economic Co-

operation and Development = Nyugat-európai Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet/ ma már milyen lényeges szerepet játszik a tudományos-műszaki tájékoztatásügy koordinálásában és fejlesztésében. Szerinte szükséges, hogy Anglia ezeket a törekvéseket a legnagyobb mértékben ne csak támogassa, hanem tevékenyen tovább is fejlessze.

A nemzetközi együttműködés egy másik aspektusát S. HUDSON, a British Standards Institution /Brit Szabványügyi Intézet/ műszaki tájékoztatási főosztályának vezetője ismertette Nemzetközi dokumentációs szabványok c. előadásában, amelyben a nemzetközi dokumentációs szabványokról adott áttekintést. Szerinte a dokumentációs szabványok bármilyen kommunikáció és tájékoztatás előfeltételei, kezdve a helyes betűrend megállapításától a címleírási szabványon és ETO-n keresztül egészen a reprográfiai szabványokig. Milliós apró részlet egységesítésén mulik a nemzetközi megértés, a kommunikáció hatékonysága. Ostorozta saját hazájának, Angliának szerinte e tekintetben életveszélyes "izolációs" politikáját. Reményét fejezte ki, hogy az angol mértékegységekről a tizedes mértérendszerre való áttérés egyben áttöri a frontot a dokumentáció területén is az egységes, nemzetközi szabványok hazai alkalmazásában. Mult év novemberében alakult meg Moszkvában az ISO /International Organisation for Standardization = Nemzetközi Szabványügyi Szervezet/ új munkacsoportja a tájékoztatás szabványosítására, szovjet titkársággal; ennek első feladata lesz a dokumentáció és tájékoztatás szabványainak részletes kidolgozása és elfogadtatása.

A következő előadó F. VAN DER BRUGGHEEN, a FID főtitkárhelyettese volt, aki a FID főtitkára, F. SZVIRIDOV nevében beszámolt a legutóbbi években a FID által kezdeményezett nemzetközi együttműködésről a tájékoztatásügy területén: különösen a legújabb négy FID-munkabizottság tevékenységét emelte ki, nevezetesen a tájékoztatás elméleti kérdéseivel, a gépi módszerek és rendszerek gyakorlatával, az információ nyelvészeti problémáival és a fejlődő országok kérdéseivel foglalkozó munkabizottságok 1968. évi munkaprogramjának részletei keltettek nagy érdeklődést.

E témakör vitája során sokan hiányolták, hogy Anglia nemzetközi részvétele és közreműködése a tájékoztatásügyben elmarad a kívánalmaktól és lehetőségektől. Sürgették az új angol teljes ETO-kiadás mielőbbi megjelenését és örömmel üdvözölték M. BATTEN, az Imperial Chemical Industries Ltd. munkatársa tájékoztatását arról, hogy Koppenhágában 1968 szeptemberében szemináriumot tartottak az ETO szakjelzetek alapján kidolgozott computeres rendszerről. Az American Physical Society /Amerikai Fizikai Társaság/ /R. FREEMAN/ által kidolgozott gépesített rendszer alkalmazása és elterjedése - úgy látszik - sikerrel kecsegtet. BATTEN javaslata ezzel kapcsolatban az volt; hogy 6 számig /3 + 3/ nemzetközi egységes ETO-rendszert kellené computerbe betáplálni és beprogramozni, az ezen tulmenő további részletezéshez pedig akár ETO-jelzeteket, akár deszkriptorokat lehetne alkalmazni.

A konferencia utolsóként tárgyalt V. témaköre a gépesítés fejlődésének gyakorlati aspektusaival foglalkozott, s példákat mutatott

be a tájékoztatás- és könyvtárügy számos területéről, kezdve a gyakorlati megoldásokról és kísérletekről szóló beszámolóktól, a bevált vagy éppen csak beindított gépesített szolgáltatások ismertetéséig. A vonatkozó négy előadást sorra véve, de korántsem rangsorolva, a két legérdekesebbet helyesnek látszik együtt tárgyalni.

H. EAST, az Aslib kutatási osztályának munkatársa az SDI /Selective Dissemination of Information = Információ szelektív terjesztése/ rendszerek fejlődéséről beszélt SDI-szolgáltatások Nagy-Britanniában c. előadásában. Olyan kurrens, kívánságra szabott és célra irányított tájékoztatási szolgáltatásokról volt szó, amelyek iránt a felhasználók igénye állandóan nő. Összesen 12 ilyen már működő és gépesített SDI-szolgáltatást hasonlított össze és elemzett; ezek közül pl. a Nottinghami Egyetemen működő Chemical Society Research Unit /Kémiai Társaság Kutató Részlege/ SDI-rendszerű tevékenységével külön előadás is foglalkozott. Az elemzett SDI-rendszerek egy része egészen szűk szakmai területen valósította meg a gépesített információs szolgáltatást /pl. plazmafizika/, mások viszont olyan széles szakterületet ölelnek fel, mint a kémia, a biokémia, elektronika és gyártmányai, eljárásai /automatizálás, távközlés, elektrotechnika - elektronika/ stb. Mindinkább géppel olvasható /machine-readable/ formában tárolják az információkat; a mágnesszalag látszik a legmegfelelőbb tárolóközegnek; a gépbe táplált információk forrásai lehetnek mind szakirodalmi tanulmányok címei, referátumai, mind teljes cikkek, tanulmányok is, ahol az indexelés - tehát a tárgyszavak /deskriptorok/ - megválasztása, illetve kiválogatása részben szellemi ráfordítással, de gyakran már mechanikusan, ún. auto-indexing formájában történik. Ami most már a felhasználók igényeihez való alkalmazkodást illeti, e rendszerek mindegyike igyekszik kiirt írásos, leolvasható, tehát nem-kódolt formában az információs terméket a felhasználóhoz eljuttatni - több-kevesebb sikerrel. Ami a gépesített SDI-rendszerek költségkihatását és hatékonyságát illeti, a legköltségesebb befektetés magának a programozásnak a szakember- és időigénye. A computer költségeit általában csak bérelt computer-órák formájában veszik figyelembe, saját computer vásárlása, kizárólag információs célra, ritkán jön szóba. A legsikeresebbnek eddig a mágnesszalagos SDI-szolgáltatás tűnik, amilyen pl. a Chemical Abstracts Service-é, mert az információk mágnesszalagon vásárolhatók meg az általános programmal együtt és a visszakeresést a saját igényeknek megfelelően átalakított visszakereső program segítségével, bérelt computeren, tetszés szerinti terjedelemben és mélységgel végezhetik el.

A már említett Chemical Society Research Unit SDI-szolgáltatását külön előadásban N. KENT, a szolgáltatás vezetője a Nottinghami Egyetemen ismertette, Mágnesszalagos információs gyűjtemény /tár/ távvezérléses feldolgozása címmel. Készen, a CAS-tól vásárolt mágnesszalagon tárolt információk visszakeresését és ennek technikai problémáit, valamint gyakorlati tapasztalatait adta közre. Az információs bázis a Chemical Abstracts Service, a Chemical Titles és a Chemical Biological Activities referáló szolgáltatásainak mágnesszalagra felvitt folyamatos szövegei. Az információkat tartalmazó mágnesszalagokat a CAS hetenként postázza az USA-ból Nottinghamba, s ahogy megérkeznek /4-5 nap a postai szállítás ideje/, egy héten belül az

SDI-szolgáltatás részére az információk visszakeresése végett computeren átfuttatják a beérkezett szalagokat. Mivel csak egyszer hetenként és csak szombaton használhatják néhány órára az egyetem computerét, gyakran a posta pontatlansága és egyéb okokból 2-3 hét késedelem is beállhat. Sok adminisztratív nehézséget okozott a postán kapott mágnesszalagok /-tekercsek/ pontatlan jelölése, helytelen feliratozása, de gyakran a mágnesszalagok nem kielégítő minősége is, ami jelentős információvesztést okozott. A hibás részek gyakran 10-25 %-ot is elérnek. Mégis, az előadó szerint, e hibák fokozatosan kiküszöbölhetők és ezzel az eljárással a kutatók hetenként - kéthetenként a saját kutatási témáikra vonatkozó legfrissebb publikációkról értesülhetnek. Ez feltétlenül hatékonyan és ösztönzően befolyásolja munkájukat. Hasonló rendszert az amerikai MEDLARS Stockholm és Londonban mágnesszalaggal megszervezett visszakereső szolgáltatása.

Az OSTI kutatási és fejlesztési osztályának vezetője, R.E. FAIRBAIRN Adatbankok fejlődése c. előadásában, rávilágított az adatbankok nemzetközi jelentőségére, többek között az 1966-ban létrehozott CODATA /Committee on Data for Science and Technology = Tudományos és Műszaki Adat Bizottság/ nemzetközi kooperációt beindító munkájára. Angliában egyes alaptudományokra és szűkebb szakterületekre már kifejlődöbenn vannak adatbankok; ilyenek létesültek pl. a Crystal data /kristályállandók/, Thermodynamic properties of gases /gázok termodinamikai tulajdonságai/ területén. Eddig 38 hasonló vállalkozás /szolgáltatás/ működik Angliában. Az adatbankok numerikus, kritikus, elfogadott és értékelte fizikai állandókat, kísérleti adatokat, eredményeket folyamatosan regisztrálnak, feldolgoznak és közreadnak. Az OSTI mint állami hivatal, anyagilag erőteljesen támogatja ezeknek az adatbankoknak a fejlesztését. Mindezekben már nemzetközi együttműködést is sikerült biztosítani, főleg nyugat-európai és amerikai intézmények, egyetemek közreműködésével; ezek előre meghatározott munkamegosztással válogatják, értékelik a beérkező adatokat. Természetes, hogy numerikus adatokról lévén szó, ezek már eleve alkalmasak a computeres feldolgozásra.

Az utolsó témakör 4. előadását G. PFLUG professzor, az Universitát Bochum /Bochumi Egyetem/ könyvtárának igazgatója tartotta Elektronikus adatfeldolgozási tapasztalatok és problémák a Bochumi Egyetemi Könyvtárban címmel, melyben a legkorszerűbb egyetemi könyvtárban már megvalósított és tervbevetett gépesített és automatizált könyvtári munkafolyamatokról számolt be.

-.-

Érdekes még a konferencia szervezéséről, környezetéről, az előadásokon kívül a kollégákkal folytatott beszélgetésekről, a kísérő rendezvényekről és személyi benyomásokról is röviden megemlékezni.

A konferencia színhelyét jól választotta meg a rendezőség. Canterburytól északra 4-5 mérföldnyire, autóbusszon 10 percre a vá-

rostól, épült ez az új, mindössze két éve működő és még mindig tovább épülő modern University of Kent /Kenti Egyetem/, melynek jelenleg 3000 hallgatója van.

Ugyes szervezési ötlet volt, hogy az egyik este a konferencia színhelyén, a University of Kent Rutherford College-ének kis tanulószobáiban fogadták interjura az előadások közelebbi részletei iránt érdeklődőket. Egy másik este pedig az Aslib konferencián először résztvevőket, a legifjabbakat, cocktail party-n külön üdvözölték.

A konferencia előadásai után esténként éjszakába nyúló viták folytak szakmai kérdésekről, újabb módszerekről, lehetőségekről. Születtek cseremegállapodások, új kapcsolatok. A college-ban szabadpolcos könyvkiállítás volt a folyosókon, s itt bemutatták az utolsó évben Nagy-Britanniában megjelent legújabb tudományos és műszaki könyvek majdnem teljes sorát.

Több kirándulást is szerveztek a résztvevők számára, így többek között a Shell Research Ltd. növényvédőszer üzemének információs osztályát mutatták be; ez elsősorban az ott dolgozó kutatók tájékoztatási igényeit igyekszik naprakészen kielégíteni /könyvtár, kutatási jelentés-gyűjtemény, kémiai referálólapok és saját adatbank belső üzemi adatokból/.

Végső következtetésként megállapítható, hogy az Aslib évi konferenciái minden alkalommal nemcsak igyekeznek elérni, de meg is valósítják a gyakorlati tapasztalatcserét a tájékoztatásügyi szakemberek között, s egyben a szakmai haladás széles perspektíváját és jövő irányzatait is ösztönzően bemutatják.

§§§

Mrs. VINCE, V.: The 42nd Annual Conference of Aslib
/Canterbury, 23-25 September, 1968/

The programme of the 42nd Annual Aslib Conference again aroused wide interest by placing the main problems of the progress of information work in the limelight. The 19 papers read at the Conference were given in five sessions, as follows:

I. Progress in education and training; II. Progress in rephotography; III. Progress in documentation; IV. Progress in international co-operation; V. Progress in mechanization - practical aspects and perspectives.

The 330 participants of the Conference, in their lively discussions following the presented papers, proved very versed in assessing the possibilities of progress in their profession, and conscious of the problems to be faced today. The pleasant environment along with the good organization of the meeting added considerably to increase the very promising exchange of experiences among information scientists on an international level.

∴

ВИНЦЕ, В.: 42 конференция ASLIB
(Canterbury, 23-25 сентября 1968 г.)

Тематика 42-ой годовой конференции ASLIB вызвала большой интерес, были рассмотрены важнейшие проблемы информационного дела. 19 докладов, сделанных на конференции, охватили 5 тем:

I. Развитие образования и повышения квалификации. II. Развитие репрографии. III. Развитие документации. IV. Развитие международного сотрудничества. V. Развитие механизации - ее практические аспекты и перспективы.

330 участников конференции по ходу оживленных дискуссий после докладов проявили деловитое чувство для оценки и здравомысленного рассуждения профессиональных проблем в их взаимоотношении. Приятная обстановка и хорошая организация мероприятия значительно благоприятствовали полезному, все время усиливающемуся обмену опытом специалистов информационного дела, обещающему большие результаты и в международном отношении.

--X--

Frau VINCE, V.: Die 42. Aslib-Konferenz
/Canterbury, 23-25. September, 1968/

Die 42. Aslib-Konferenz war wiederum durch ihre ein großes Interesse erweckende Thematik bemerkenswert. In ihrem Mittelpunkt standen die wichtigsten Probleme der Entwicklung des Informationswesens. Die 19 präsentierten Vorträge umfassten folgende 5 Themenkreise:

I. Entwicklung des Unterrichts und der Weiterbildung; II. Entwicklung der Reprographie; III. Entwicklung der Dokumentation; IV. Entwicklung der internationalen Kooperation; V. Entwicklung der Mechanisierung - ihre praktischen Aspekte und Aussichten.

Die insgesamt 330 Teilnehmer der Konferenz bewiesen ihr volles Verständnis für die reelle Beurteilung der Fachprobleme in ihren breiten Zusammenhängen durch lebhaft Diskussionen, welche sich den Vorträgen anschlossen. Die angenehme Umgebung der Veranstaltung und die gute Organisation trugen dazu bei, dass der nützliche und auch in internationaler Hinsicht beachtungswerte Ergebnisse versprechende Erfahrungsaustausch zwischen den Spezialisten des Informationswesens noch vertieft wurde.

S³S